

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЕРМАТОЛОГІЇ,
ВЕНЕРОЛОГІЇ
ТА ВІЛ/СНІД-ІНФЕКЦІЇ**

МАТЕРІАЛИ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

присвяченої 160-річчю професора М.В. Тупцева

За редакцією проф. А.М.Дашука

Харків
2020

ББК 55.83

УДК:616.5 + 616.97 + 687.55 + 614.2

А 45

Редакційна колегія: проф. В.А.Капустник, чл.-кор. НАМН України, проф. В.М.Лісовий, проф. Ю.В.Андрашко, доц. О.Д.Александрук, проф. С.А. Бондар проф. Л.А.Болотна, проф. А.М.Дашук (відп. редактор), проф. О.І.Денисенко, доц. Є.І.Добрянська (секретар), проф. А.Д.Дюдюк, проф. Л.Д.Калюжна, проф. В.Г.Кравченко, проф. Я.Ф.Кутасевич, проф. М.М.Лебедюк проф. Літус А.І., проф. Макуріна Г.І., проф. В.В.М'ясоєдов, доц. Л.В.Рошенюк, проф. О.О.Сизон, проф. В.І.Степаненко

Адреса редакційної колегії: Україна, 61002, Харків, узвіз Куликівський, 15, кафедра дерматології, венерології та СНІДу, тел. (057) 700-41-33, e-mail: kafedradermahnmnu@gmail.com

У збірнику наукових праць кафедри дерматовенерології Харківського національного медичного університету висвітлено вклад професора М.В.Типцева в історії становлення і розвитку кафедри. Розглянуто питання етіопатогенезу, клініки, діагностики та лікування низки шкірно-венеричних хвороб.

Для науковців, фахівців.

А 45 Актуальні питання дерматології, венерології таі ВІЛ/СНІД інфекції:

Збірник наукових праць. – Х.: , 2020. – 351 с.

ISBN 978-966-97945-8-1

В сборнике научных трудов кафедры дерматовенерологии Харьковского национального медицинского университета отражен вклад профессора М.В.Типцева в истории становления и развития кафедры. Рассмотрены вопросы этиопатогенеза, клиники, диагностики и лечения ряда кожных болезней.

Для научных работников, специалистов.

Редакційна колегія не завжди поділяє думки і погляди авторів. Відповідальність за зміст, підбір і викладення фактів у статтях несуть автори.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» під час використання наукових ідей і матеріалів цього збірника посилання на авторів і видання є обов'язковим.

ISBN 978-966-97945-8-1

ББК 55.83

© Харківський
національний
медичний університет,
2020

V. ІНФЕКЦІЇ, ПРИ ЯКИХ УРАЖАЮТЬСЯ ІНШІ ОРГАНИ І СИСТЕМИ

УДК 616–036.22–022.3–022.7:579.861.2

ДЖЕРЕЛА ІНФЕКЦІЇ ІЗОЛЯТИВ STAPHYLOCOCCUS AUREUS У КОНТЕКСТІ КАТЕТЕР-АСОЦІЙОВАНИХ ІНФЕКЦІЙ КРОВОТОКУ: РОЛЬ МІКРОБІОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОМУ ЗАКЛАДІ

Бережна А. В., Чумаченко Т. О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Ключові слова: епідеміологічний нагляд; інфекції, пов'язані з наданням медичної допомоги; бактеріоносійство; фактор ризику; мазок із зіву; мазок з носу.

Актуальність. Катетер-асоційовані інфекції кровотоку входять до категорії інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги і належать до небезпечних ускладнень процедури катетеризації судин, які не тільки збільшують тривалість перебування пацієнтів на лікуванні, але й створюють додаткові загрози життю та здоров'ю хворих [4]. В етіологічній структурі збудників катетер-асоційованих інфекцій кровотоку переважають Грам-позитивні мікроорганізми, зокрема *Staphylococcus aureus* (*S. aureus*). Дослідження вказують, що у пацієнтів з інфекціями кровотоку, які обумовлені використанням периферичних венозних катетерів, бактеріємія, викликана штамми *S. aureus*, має прогностично несприятливий перебіг [5].

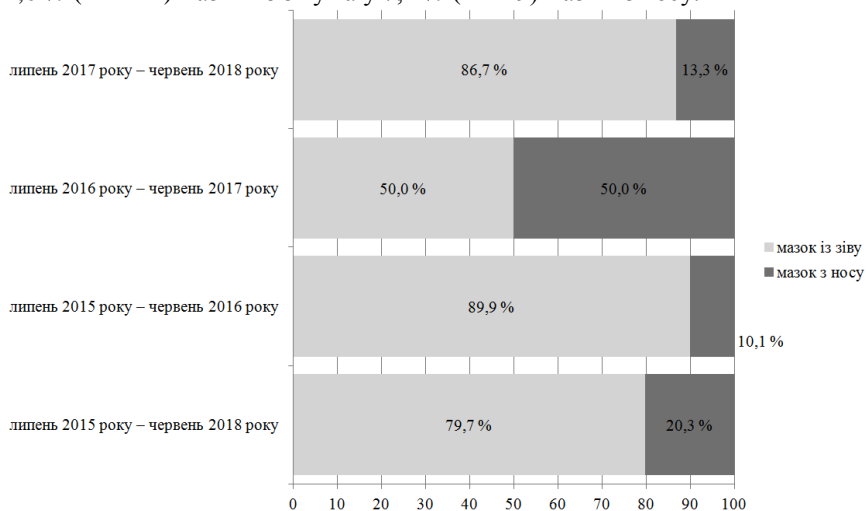
Відомо, що близько 20,0 % людей у популяції є постійними носіями *S. aureus* у носовій порожнині, а ще 60,0 % людей можуть бути періодичними носіями стафілококової інфекції. Бактеріоносійство *S. aureus* виступає фактором ризику інфікування у пацієнтів, які підлягають проведенню оперативних втручань, процедурам гемодіалізу та установки внутрішньосудинних пристроїв [2]. Відповідно до даних Т. Martinez та співавт. бактеріоносійство або попередня інфекція, викликана *S. aureus*, виступала фактором ризику виникнення катетер-асоційованих інфекцій кровотоку у пацієнтів педіатричного відділення інтенсивної терапії, яким було встановлено центральний венозний катетер [3].

Незважаючи на те, що в Україні катетер-асоційовані інфекції кровотоку майже не діагностують та не реєструють, останні дослідження свідчать, що при активному епідеміологічному нагляді частота виявлення ознак локального запалення в місці катетеризації периферичних венозних катетерів сягає 65,5 % [1]. Це вказує на необхідність виявлення джерел збудника *S. aureus*, визначення факторів ризику та груп ризику виникнення ускладнень катетеризації судин, зокрема інфекційних. Тому **метою дослідження** стало визначення частоти виявлення мікроорганізмів виду *S. aureus* у мазках із зіву та носу пацієнтів і медичних працівників та оцінка ролі

мікробіологічного моніторингу в системі епідеміологічного нагляду за інфекціями, пов'язаними з катетеризацією судин, у лікувально-профілактичному закладі.

Матеріали і методи. Проведено ретроспективний аналіз даних мікробіологічного моніторингу на предмет виявлення ізолятів *S. aureus* у мазках із зіву та носу, проведеного у багатопрофільному стаціонарі м. Харкова у липні 2015 року - червні 2018 року. Аналіз даних та графічне зображення інформації здійснено з використанням програми Microsoft Excel 2007, застосовано методи описової статистики.

Результати дослідження. В цілому за період з липня 2015 року по червень 2018 року включно було взято 4704 мазки для мікробіологічного дослідження на *S. aureus*. Більшість з них склали мазки із зіву – 91,5 % (n = 4302). Інші 8,5 % (n = 402) – мазки з носу. Мікроорганізми виду *S. aureus* було виділено у 143 випадках, що склало 3,0 % від загальної кількості проведених досліджень за зазначений період часу. При цьому ізоляти *S. aureus* було виявлено у 2,6 % (n = 114) мазків із зіву та у 7,2 % (n = 29) мазків з носу.

Рис.1. Порівняльний аналіз структури позитивних результатів мікробіологічних досліджень на *S. aureus* в залежності від місця забору матеріалу за період з липня 2015 року по червень 2018 року.

При проведенні порівняльного аналізу встановлено, що найбільшу кількість досліджень було проведено за період з липня 2017 року по червень 2018 року – 1660. З них дослідження мазків із зіву склали 90,8 % (n = 1508), а дослідження мазків з носу – 9,2 % (n = 152). Найменшу кількість досліджень було проведено за період з липня 2015 року по червень 2016 року – 1459. З них дослідження мазків із зіву

також переважали над кількістю досліджень з носу та складали 92,9 % (n = 1356).

У липні 2015 року - червні 2016 року спостерігалась найвища частка позитивних результатів досліджень на *S. aureus* у мазках із зіву (5,2 % / n = 71) у порівнянні з липнем 2016 року - червнем 2017 року (1,2 % / n = 17) та липнем 2017 року - червнем 2018 року (1,7 % / n = 26). Найбільша питома вага позитивних результатів досліджень на *S. aureus* у мазках з носу зафіксована у липні 2016 року - червні 2017 року та склала 11,6 % (n = 17), найменша (2,6 % / n = 4) – у липні 2017 року - червні 2018 року. Варто зауважити, що в структурі позитивних результатів мікробіологічних досліджень на *S. aureus* в залежності від місця забору матеріалу протягом усього часу переважають мазки із зіву (рис.1).

Висновки. Встановлена циркуляція *S. aureus* у лікувально-профілактичному закладі, джерелом збудника інфекції виявились пацієнти та співробітники закладу. Для забезпечення епідемічного благополуччя у лікувально-профілактичному закладі необхідно проводити активне виявлення хворих осіб та носіїв *S. aureus* серед пацієнтів та медичних працівників. Своєчасне виявлення та санація / лікування осіб з позитивними результатами мікробіологічного дослідження на наявність *S. aureus* на догоспітальному етапі слід розглядати як один з компонентів інфекційного контролю та профілактики виникнення інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги, у тому числі катетер-асоційованих інфекцій кровотоку. Регулярне проведення медичних оглядів серед медичних працівників з виявленням можливих джерел стафілококової інфекції та подальшим відстороненням їх від роботи до отримання негативних результатів дозволить не тільки попередити інфікування пацієнтів та співробітників стаціонару, але й перешкоджатиме розповсюдженню інфекційних агентів у лікарняному середовищі та формуванню стійких до антибактеріальних препаратів госпітальних штамів мікроорганізмів. Також слід наголосити, що необхідно звертати увагу на виникнення у пацієнтів та медичних працівників уражень шкірних покривів, характерних для стафілококової інфекції, зокрема на розвиток фолікулітів, імпетиго та появу гнійників на шкірі.

Список літератури:

1. Berezhna A, Novikov S, Chumachenko T. Monitoring of peripheral venous catheterization at the surgical hospital. Eastern Ukrainian Medical Journal. 2020;8(3):314-323. Retrieved from <https://eumj.med.sumdu.edu.ua/index.php/journal/article/view/126>

2. Kluytmans J, Van Belkum A, Verbrugh H. Nasal carriage of *Staphylococcus aureus*: epidemiology, underlying mechanisms, and

associated risks. *Clin Microbiol Rev.* 1997;10(3):505-520. doi:10.1128/cmr.10.3.505-520.1997

3. Martinez T, Baugnon T, Vergnaud E et al. Central-line-associated bloodstream infections in a surgical paediatric intensive care unit: Risk factors and prevention with chlorhexidine bathing. *J Paediatr Child Health.* 2020;56(6):936-942. doi:10.1111/jpc.14780

4. Mishra S, Misra R, Azim A et al. Incidence, risk factors and associated mortality of central line-associated bloodstream infections at an intensive care unit in northern India. *International Journal for Quality in Health Care.* 2016;29(1):63-67. doi:10.1093/intqhc/mzw144

5. Sato A, Nakamura I, Fujita H et al. Peripheral venous catheter-related bloodstream infection is associated with severe complications and potential death: a retrospective observational study. *BMC Infect Dis.* 2017;17, 434. DOI: 10.1186/s12879-017-2536-0

ИСТОЧНИКИ ИНФЕКЦИИ ИЗОЛЯТОВ STAPHYLOCOCCUS AUREUS В КОНТЕКСТЕ КАТЕТЕР-АССОЦИИРОВАННЫХ ИНФЕКЦИЙ КРОВотоКА:

РОЛЬ МИКРОБИОЛОГИЧЕСКОГО МОНИТОРИНГА В ЛЕЧЕБНО-ПРОФИЛАКТИЧЕСКОМ УЧРЕЖДЕНИИ

Бережная А. В., Чумаченко Т. А.

Ключевые слова: эпидемиологический надзор; инфекции, связанные с оказанием медицинской помощи; бактерионосительство; фактор риска; мазок из зева; мазок из носа.

Актуальность. Некоторые авторы рассматривают бактерионосительство или перенесенную ранее инфекцию, вызванную микроорганизмами вида *Staphylococcus aureus* (*S. aureus*) как фактор риска возникновения катетер-ассоциированных инфекций кровотока.

Цель исследования. Определить частоту выявления микроорганизмов вида *S. aureus* в мазках из зева и носа.

Материалы и методы. Проведен ретроспективный анализ данных микробиологического мониторинга на предмет выявления изолятов *S. aureus* в мазках из зева и носа, проведенного в многопрофильном стационаре г. Харькова в июле 2015 года - июне 2018 года.

Результаты исследования. В целом за период с июля 2015 года по июнь 2018 года включительно было взято 4704 мазка для микробиологического исследования на *S. aureus*. Большинство из них составили мазки из зева – 91,5 %. Другие 8,5 % – мазки из носа. Микроорганизмы вида *S. aureus* было выделено в 143 случаях, что составило 3,0 % от общего количества проведенных исследований за указанный период времени. При этом изоляты *S. aureus* были обнаружены в 2,6 % мазков из зева и в 7,2 % мазков из носа.

Выводы. Необходимо проводить активное выявление больных лиц и носителей *S. aureus* среди пациентов и медицинских работников в

учреждениях здравоохранения с целью обеспечения инфекционного контроля и профилактики возникновения инфекций, связанных с оказанием медицинской помощи, в том числе катетер-ассоциированных инфекций кровотока.

SOURCES OF STAPHYLOCOCCUS AUREUS INFECTION IN THE CONTEXT OF CATHETER-RELATED BLOODSTREAM INFECTIONS:

ROLE OF MICROBIOLOGICAL MONITORING IN HEALTH- CARE SETTING

Berezhna A. V., Chumachenko T. O.

Key words: epidemiological surveillance; healthcare-associated infections; bacteriocarrier; risk factor; throat swab; swab from the nose.

Introduction: Some authors consider the carriage of bacteria or a previous infection caused by microorganisms of the species *Staphylococcus aureus* (*S. aureus*) as a risk factor for the occurrence of catheter-related bloodstream infections.

The **purpose** of the study is to determine the frequency of detection of *S. aureus* microorganisms in swabs from the throat and the nose.

Materials and methods: A retrospective analysis of microbiological monitoring data for the detection of *S. aureus* isolates in swabs from the throat and the nose was carried out in hospital in Kharkiv.

Results: In total, for the period from July 2015 to June 2018 inclusive, 4,704 smears were taken for microbiological examination for *S. aureus*. Most of them were throat swabs – 91.5%. The other 8.5% were nasal swabs. Microorganisms of the *S. aureus* species were isolated in 143 cases, which accounted for 3.0% of the total number of analyzes conducted during the specified period of time. *S. aureus* isolates were found in 2.6% of throat swabs and 7.2% of nasal swabs.

Conclusions: There is a need to actively identify sick individuals and carriers of *S. aureus* among patients and healthcare workers in hospitals in order to ensure infection control and prevent the occurrence of healthcare-associated infections, including catheter-related bloodstream infections.

Степаненко В.І., Іванов С.В, Раздайбєдін С.М., Пуришкіна О.Д., Коновалова Т.С. СВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕПІДЕМІЇ ВІЛ/СНІДУ: ШЛЯХИ І НАПРЯМКИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ	261
<i>V. Інфекції, при яких уражаються інші органи і системи</i>	
<i>Бережна А. В., Чумаченко Т. О.</i> ДЖЕРЕЛА ІНФЕКЦІЇ ІЗОЛЯТИВ STAPHYLOCOCCUS AUREUS У КОНТЕКСТІ КАТЕТЕР-АСОЦІЙОВАНИХ ІНФЕКЦІЙ КРОВОТОКУ: РОЛЬ МІКРОБІОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОМУ ЗАКЛАДІ	290
<i>Карабан О.М., Малий В.П., Куцевляк С.В.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ЕПІДЕМІЧНОГО ПРОЦЕСУ КОРОНАВІРУСНОЇ ХВОРОБИ, ВИКЛИКАНОЇ COVID-19	295
<i>Федоренко О.Є., Коляденко К.В.</i> ПАНДЕМІЯ COVID 19 ТА САМООЦІНКА МЕДИКАМИ ЯКОСТІ ВЛАСНОГО ЖИТТЯ.	310
<i>Федоренко О.Є., Коляденко К.В.</i> ПОРІВНЯЛЬНА САМООЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ДЕРМАТОЛОГІЧНИХ ПАЦІЄНТІВ ТА МЕДИКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID 19.	324
<i>VI. Тези</i>	
<i>Алі Л.М., Дюдюк А.Д. Поліон Н.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКИ МІКРОСПОРІЇ У ДІТЕЙ	339
<i>Дюдюк А.Д. Поліон Н.М.</i> ЧАСТОТА ВИЯВЛЕННЯ ПСШ У ХВОРИХ НА АРТРОПАТИЧНИЙ ПСОРИАЗ	340
<i>Поліон Н.М., Дюдюк А.Д.</i> ПАТОГЕНЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ТЕРАПІЇ ХВОРИХ НА ПАПІЛОМА-ВІРУСНУ ІНФЕКЦІЄЮ	341

Актуальні питання дерматології, венерології та ВІЛ/СНІД інфекції

Матеріали наукової конференції
присвяченої 160-річчю професора Типцева М.В.
(Українською, російською та англійською мовами)

Редактор *Дащук А. М.*
Комп'ютерна верстка *Плотнікова С. О.*

Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. . Обл.-вид. арк. 12,82.
Наклад 300 прим. Зам. № МО-33/20.

Видавництво «ЕСТЕТ ПРІНТ»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №6381 від 3.09.18 р.

Віддруковано в друкарні ТОВ «ЕСТЕТ ПРІНТ»
61093, м. Харків, вул. Рилєєва, 60
Тел.: (050) 831-58-36